

Environmentally Sustainable Project Awards 2009

„Rekreační lesy Na Podhůře“

MĚSTSKÉ LESY CHRUDIM

Obsah :

1. Tvorba krajiny	4 - 7
2. Dědictví	8 - 9
3. Ekologicky citlivá praxe	10 - 11
4. Udržitelnost komunity	12 - 17
5. Plánování pro budoucnost	18

Základní myšlenkou projektu je další rozvoj otevřeného, vzkvétajícího, nápaditého, trvale udržitelného města pro kvalitní život občanů umožňující jejich aktivní podíl při rozhodování o celkovém rozvoji města.

Město Chrudim je již 8 let zapojeno do projektu WHO Zdravé město a místní Agenda 21. Rozvoj našeho města probíhá systematicky v souladu s mezinárodně platnými důležitými dokumenty : Zdraví 21, Agenda 21 a Národní akční plán zdraví a životního prostředí.

Cílem našeho snažení je zvyšování kvality života obyvatel Chrudimě, podpora zdraví a to vše při respektování principů udržitelného rozvoje, který je v souladu se strategickým plánováním a za předpokladu zapojení veřejnosti.

***Naše motto, které chceme naplňovat zní :
„Jednej lokálně, myslí globálně aneb myslí do budoucna“***

Zprávu zpracovala Šárka Trunečková, koordinátor projektu Zdravého města a místní Agendy 21 ve spolupráci se společností Městské lesy Chrudim, s.r.o. (Ing. Zdeněk Odvárka, Jana Pešková) v červnu 2009
Autoři fotografií : Šárka Trunečková, Stanislav Novotný, archiv Městských lesů, s.r.o.
Město Chrudim, Resselovo náměstí 77, Chrudim , 537 16, www.chrudim-city.cz

Použité zdroje : Projekt Komplex rekreačních lesů Podhůra (OPTIMA spol. s r.o.), Informační a propagační materiály k rozhledně Bára, lanovému parku, tělocvičně pro dospělé a modernizaci lesních cest na Podhůře, Chrudim, Vlastivědná encyklopedie – P.Kobetič, T,Šulc, I. Šulc a kolektiv

Environmentally Sustainable Project Awards 2009

Rekreační lesy Podhůra se rozkládají na úpatí Železných hor v trojúhelníku mezi městy Chrudim, Slatiňany a obcí Rabštejnská Lhota o rozloze 360 ha. Jedná se o první rozsáhlejší komplex lesů, který navazuje na rovinatou oblast Polabí.

V nedávné době byly lesy Na Podhůře změněny z hospodářských lesů na lesy zvláštního určení jako lesy příměstské a lesy se zvýšenou rekreační funkcí.

Tato změna v kategorii lesů přináší možnost zachovat původní ráz krajiny a dané prostředí více zpřístupnit široké veřejnosti.

Provozování komplexu „Rekreační lesy Podhůra“ je dalším krokem v pokračování cílevědomého zvyšování významu území rekreačních lesů Podhůra a v rozvoji vzdělávacích, rekreačních, sportovních a dalších aktivit v tomto překrásném a pro návštěvníky velmi atraktivním území.

Je zde velmi nenásilný fungující vztah mezi uměle vytvořenou a přírodní krajinou. Tím, že nedošlo k vykácení stromů ani ke změně druhové skladby bude zajištěna ekologicky významná lokalita i pro další generace.

Rekonstrukce komplexu městských lesů Na Podhůře vychází ze schváleného územního plánu a Strategického plánu rozvoje města a jeho zpřístupnění je jednou z aktivit Koncepce cestovního ruchu. Abychom zjistili, jakou mají občané města Chrudim představu o dalším zatraktivnění a využití městských lesů, byl na toto téma připraven kulatý stůl, jehož závěry se staly podkladem pro připravovanou studii.

Mapa území s vyznačenými turistickými a cyklistickými trasami

Tvorba krajiny

Z hlediska Geobotanické mapy je řešené území lesů Podhůry zařazeno do vegetační jednotky acidofilních doubrav – Quercion robori-petrae. Ta je typická tím, že se jedná o hospodářsky slabší až slabé okrsky na živcových horninách s dostatečnou zásobou živin. Většinou to byly velkoplošné hospodářské zásahy a vývoj „parkové krajiny“, opakované holoseče, pastevectví a opakované výmladkové hospodaření, jakož i lesní pastva a s ní často související favorizování dubu, které dovršily vývoj našich kyselých doubrav.

Původním stanovištěm byly monadnockové hřebeny a vrcholy z těžko zvětrávajících podkladů a proto s mělkým, snadno vyluhovatelným profilem.

Podrostové patro původně tvořil dub, lípa malolistá, jeřáb, krušina, osika a bříza, z bylinného patra černýš luční, kručinka barviřská, rozrazil lékařský, ostružina, třtina křovištní, bika bělavá, borůvka, konvalinka apod.

V dnešní době se v lokalitě nacházejí porosty smíšeného, borového a smrkového lesa.

Ze zastoupení jednotlivých dřevin v lesích je patrná mírná převaha listnáčů, což odpovídá vegetačnímu stupni a stanovištním podmínkám. V budoucnu, vzhledem k imisnímu zatížení by se měl zvýšit podíl listnáčů.

Kromě druhové skladby porostů má vliv na rekreační hodnotu území bonita dřevin, věk dřevin a zastoupení věkových stupňů (zakmenění mladších porostů menší než 0,9 je nepříznivé na vytvoření rekreačních porostů).

Masiv, jehož východním zakončením je lokalita Podhůry, pochází z období starších prvohor, tvoří jeho ostroh mezi oblastí starších vyvěřelin na jihu a mladších druhohor na severu (křída).

Foto č. 1 - pohled do lesa - 2009

Jedná se o velmi členité území s výškovým rozdílem vůči okolní krajině větším než 100 m (Chrudim centrum cca 250 m n. m., nejvyšší bod – Hůra 391 m n. m.). Území leží v mírně teplé oblasti, v okrsku pahorkatinném, mírně vlhkém s mírnou zimou. Dle atlasu povodí ČR patří daná oblast do povodí Chrudimky.

Z hlediska vhodnosti stanovištních podmínek s ohledem na rekreační využívání je možné konstatovat, že většina území má vhodné stanovištní podmínky. Zbývající malá část území má sklon k buřenění, ta jsou náročná na vytváření vhodných podmínek pro rekreaci. Jak dokazují konkrétní příklady z terénu, záleží v takových místech na existujícím porostním typu, který dokáže potlačit tvorbu spodního keřového patra na únosnou míru.

Hospodářská opatření jsou zde zaměřena na podporu rekreačního účelu především v rekreačně významných lokalitách - při vstupech do lesa, u odpočívadel, hřišť, podél cest a na jejich křižovatkách. Uvnitř porostů se hospodaření zvláště neomezuje.

To konkrétně v případě komplexu lesů Podhůra znamená, že uvnitř porostů bude běžně hospodařeno, dle schváleného Lesního hospodářského plánu. Z porostu budou odstraňovány souše, vývraty a dožívající stromy v blízkosti cest.

Ošetření porostů kolem cest, hřišť, odpočívadel a vstupů do lesa je prováděno v režii provozovatele rekreačních lesů. Jedná se o následující práce: odstranění suchých větví, které by mohly ohrožovat bezpečnost návštěvníků podél upravených cest a komunikací (především suché větve kolem cyklistických tras a hipostezek a nad všemi nově upravenými cestami, odpočívadly a dalším venkovním vybavením). Odstraňování suchých větví je prováděno ve spolupráci s lesními hospodáři.

Se změnou způsobu využívání lesů z kategorie lesa hospodářského do kategorie lesa zvláštního určení a s preferováním rekreační funkce lesů je nutno přistoupit k řadě opatření zajišťujících soulad mezi lesnickým hospodařením v lokalitě a jejím rekreačním využitím.

Z lesnického hlediska je třeba především omezit hospodářský způsob pasečný holosečný a upřednostňovat způsob pasečný clonosečný a násečný až hospodářský způsob výběrný. Provádění hospodářských zásahů v porostech maximálně urychlit a směřovat mimo období zvýšeného rekreačního využívání lokalit. Snížit využití těžké lesní techniky zvláště vzhledem k potřebě zvýšené ochrany lesní dopravní sítě. Sklárky dříví z hlediska bezpečnosti je třeba nesituovat při frekventovaných lesních cestách a citlivě přistupovat k otázce používání chemických prostředků v ochraně lesa (možné otravy a alergie u dětí). Dále je třeba zabezpečit včasnou údržbu a opravy lesních cest, značených tras, údržbu okolí lesních komunikací a dozor nad jejich případným poškozováním (koně, terénní motocykly a čtyřkolky,...) a vyřešit z hlediska bezpečnosti otázku výkonu práva myslivosti na dotčeném území.

V celém areálu „Rekreačních lesů“ je kombinována přirozená obnova lesa s obnovou umělou. Snažíme se tak touto cestou nenásilně podpořit přirozený prvek krajiny, přirozenou obnovu lesa.

Další vegetační úpravou je již zmíněné pěstování , údržba a obnova stávajících stromořadí, především jírovců a lip. Je to důležitý prvek údržby parkové krajiny ve vazbě na zámecký park a celou historii území. Nové stromořadí lip se bude vysazovat mimo řešené území podél příjezdové cesty od hájenky Podhůra do Rabštejnské Lhoty k území nově navrhovaného lesoparku u rybníka, v jehož bezprostřední blízkosti se nachází i navrhované parkoviště. Tím bude tato obec více ideově spojena s řešenou lokalitou.

V roce 2005 byla zpracována studie „Komplex rekreačních lesů Podhůra“ , která se zabývala rozvojem těchto lesů, jejich lepším využitím a snažila se také pojmenovat a navrhnout i způsoby možných řešení.

Environmentally Sustainable Project Awards 2009

V rámci studie jsme se také zaměřili na otázku ztrát způsobených lesnímu hospodářství rekreací:

- a) Ztráty na produkci z odnímání porostní půdy na rekreační prvky
- b) Ztráty na produkci úpravou dřevinné skladby
- c) Ztráty ze snížení etátu mýtní těžby
- d) Ztráty z přímých škod návštěvníky, škody na kulturách

Na základě zevrubného terénního průzkumu byla navržena **základní kostra tras cest a stezek**. Většina cest kromě krátké spojnice hlavních cest v centrální části řešeného území je stávajících a při postupné realizaci záměrů bude opravována.

Cestní síť je navázána na hlavní vstupy do lesa. Tím je zaručen vstup do areálu ze tří základních obcí, ze všech světových stran a jsou vytvořeny různé velké okruhy uvnitř i vně areálu, které tyto vstupy vzájemně propojují.

V rámci zpřístupnění městských lesů „Na Podhůře“ je prováděna **rekonstrukce cestních sítí**. Vzhledem k cílovým skupinám, které tento prostor využívají, jsou postupně rekonstruovány 4 typy tras.

Cyklotrasy – navazují na projekt cykloturistických tras mikroregionu Chrudimsko. Vytvářejí vnější okruh, křížují centrum Podhůra a napojují se na cyklotrasy mimo komplex rekreačních lesů.

Hipostecky – vycházejí též z tras mikroregionu a navazují především na hřebčín ve Slatiňanech a navrhované hipocentrum v lokalitě Říště. Z pohledu bezpečnosti i údržby a opravy cest je nepřijatelná kolize pěších cest a hipostecek a to hlavně na nejvíce frekventovaném okruhu kolem Kočičího hrádku. Tak byly i trasy pro pohyb koňů s jezdcí vytvořeny.

Běžecké okruhy s venkovními tělocvičnami vycházejí z tradičních tras, které jsou veřejností nejvíce využívány. Na tyto okruhy je možné navázat se ze všech vstupů do lesa. Ve dvou méně frekventovaných místech – u Monaka a nad vstupem od hájenky jsou umístěny venkovní tělocvičny. Běžecké okruhy jsou z velké části vedeny po pěších turistických trasách.

Turistické pěší trasy – vytvářejí především vnitřní klidový okruh, který vede z části po značené turistické cestě a spojuje všechny vstupy do lesa a důležité aktivity území. Tyto trasy jsou přizpůsobeny i pro bezbariérový pohyb návštěvníků.

Jednotlivé zájmové trasy spojují ostatní pěší cesty a pěšiny, které jsou též stávající a počítá se na nich s minimální úpravou.

Napojení na okolní krajinu a sídla je navrženo jednak pěšími a cyklistickými stezkami, jednak příjezdovými trasami a odstavnými parkovišti.

U každého vstupu do lesa a na hlavních křižovatkách jsou umístěny **rozcestníky s informací** o základních směrech cest, typu tras a vzdálenostech jednotlivých cílů a zastavení.

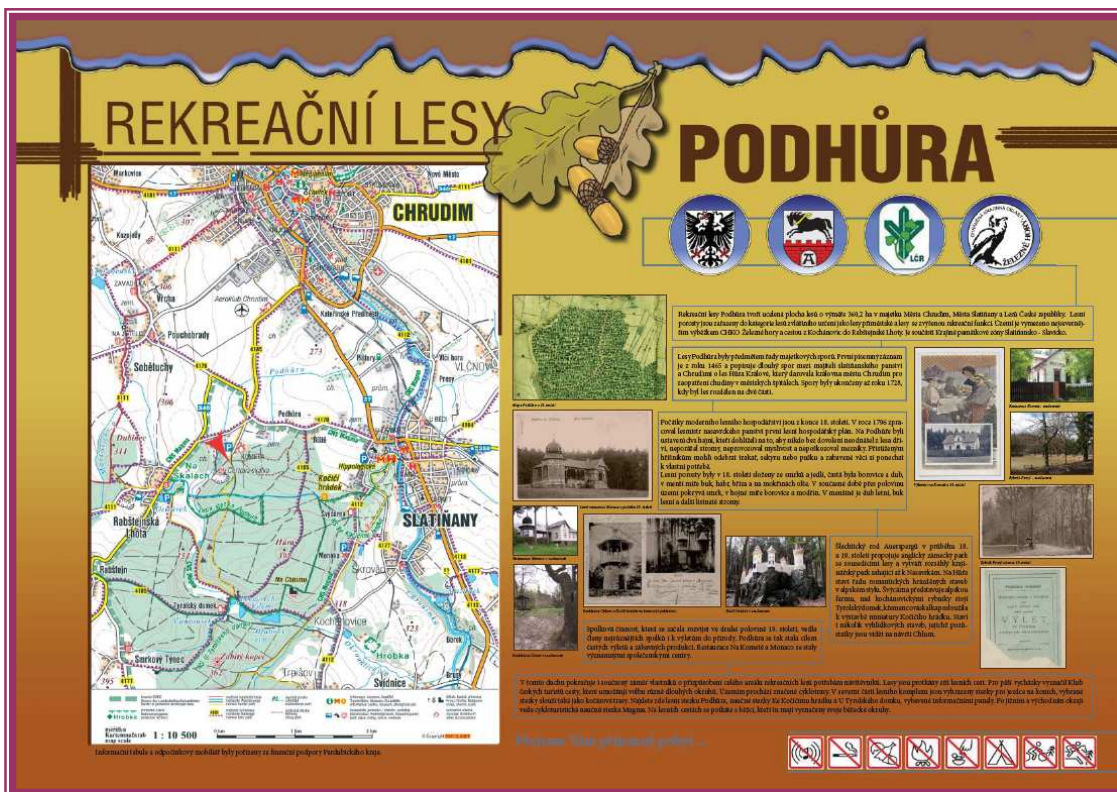

Foto č.2 - úvodní cedule při vstupu do areálu - 2008

V areálu „Rekreačních lesů Na Podhůře“ je umístěn **mobiliář**, který nenarušuje ráz krajiny – lavičky, stoly, odpadkové koše, rozcestníky, naučné a informační tabule.

Drobnými stavbami, doplňující vybavenost lesoparku, jsou dřevěné šestiúhelníkové altány. Slouží jako ochrana proti povětrnostním podmínkám uvnitř komplexu lesů.

Mobiliář je přizpůsoben věkové skupině návštěvníků. V lesích jsou umístěny přírodní tělocvičny pro děti i dospělé. Je zde počítáno i s variantním umístěním dřevěné rozhledny a zvýšených dřevěných vyhlídek. Prvky mobiliáře jsou navázány na hlavní trasy cest.

Dostupnost areálu městských lesů je pro turisty z blízkého i vzdáleného okolí zajištěn po státní silnici i po železniční trati. Pro pěší turisty jsou připraveny turistické trasy a pro cyklisty je areál dostupný po třech cyklotrasách. Příjezd do řešené lokality je zajištěn i městskou hromadnou dopravou a dle potřeb (především v sezoně) i dopravcem zajišťujícím linkovou dopravu.

Dědictví

Město Chrudim je vlastníkem 452 ha lesa, které mu byly navráceny v r. 1992 v rámci restitucí. Tyto lesní porosty se staly majetkem města během uplynulých několika století.

Královskému věnnému městu Chrudim náležel tzv. Pohledský revír, položený 12 km jihozápadně od města. Kdy a jak se stal tento les majetkem města, není známo. Městský úřad v Chrudimi spravoval rovněž tzv. Špitální les, jmenovaný též Podhůří nebo revír Hůra Králové. Výnos z tohoto lesa plynul do špitálního fondu, z něhož byl udržován špitál u kostela sv. Kateřiny v Chrudimi.

Poprvé je Podhůra zmiňována ve sporu slatiňanské vrchnosti s Chrudimskými o les „hora králové“ v roce 1465. Podle nejstarších záznamů patřil původně Chrudimi a sousedil s nevelkým lesem slatiňanským. Jmenoval se Hůra Králové a jak název napovídá, darovala jej královna věnnému městu Chrudim pro zaopatření chudiny. Hajní z Podhůry dohlíželi na to, aby nikdo bez dovolení neodnášel z lesa dříví, neporážel stromy, neprovozoval myslivost a nepoškozoval mezníky.

Rekreační lesy Podhůra pokrývají vrch Hůra, dosahující nadmořské výšky 392 m.n.m. Najdeme zde řadu skalních výstupů, tvořených křemenci ordovického stáří. Jsou součástí chrudimského staršího paleozoika – prvohor, období před 570 – 240 miliony lety. Příkladem je i Čertova skalka. Tyto tvrdé horniny úspěšně odolávaly příbojovým vlnám křídového moře, které zatopilo před 95 miliony let území Čech. Jeho dno vidíme při pohledu ze skalní hrany pod sebou. Moře bylo teplé a umožňovalo život měkkýšům, korálům, mořským houbám, ale i žralokům a ptakoještěřům. Nad hladinu vystupovala řada ostrovů. Jedním z nich byl i zalesněný vrch, který nám částečně zastiňuje pohled na Rabštejnskou Lhotu. V tomto chráněném území, přírodní památce „Na skalách“, jsou vidět mořským příbojem ohlazené pobřežní srázy a ležící obroušené balvany.

Foto č.3 - pohled na Čertovu skalku - 2009

Environmentally Sustainable Project Awards 2009

Zdejší vysoké a divoce rozeklané skalní stěny připomínaly místním obyvatelům jejich představy o pekle a tak skalní útvar, čnící nad jejich vsí, nazvali Čertův Hrádek. Skalní hrany poskytovaly možnost dalekých výhledů do polabské roviny a na hřebeny Železných hor. Byla zde vybudována vyhlídka, která velmi dobře sloužila výletníkům z Chrudimi a okolí. Rozšiřující se těžba lomového kamene tyto krásné partie ohrožovala. Chrudimský odbor Klubu českých turistů již v roce 1912 upozornil městskou radu na ohrožení tohoto místa a žádal sestavení nájemní smlouvy tak, aby nejkrásnější partie okolí města Chrudimi ani v budoucnu neutrpěla. Tato žádost však nebyla zcela vyslyšena a z bývalého Čertova Hrádku zůstala pouze Čertova skalka.

V rámci **novodobé kulturní tradice**, která nám připomíná úctu k přírodě a místu, kde žijeme, připravujeme již tradiční „**Otvírání studánek**“. Přibližujeme tak dětem i dospělým dlouholetou tradici studánky, její očisty, ale zdůrazňujeme i významnou roli vody v životě člověka a nutnost chránit své okolní životní prostředí. Studánka bývá vyčištěna a otevřena symbolickým klíčem a řídí se tzv. prosbou pramene.

Prosba pramene : „Milý človče, voda je základem života a síly všeho na zemi, ve mně se můžeš narodit i utonout, svými slzami zaženu tvoji žízeň i únavu, zchladím tvé stráně, umyji smutek, pot i prach. Nabízím ti obživu, radost z žití, naději. Dbej, abych nezapadl do kalu, bahna a kamení. Vyslyš moji prosbu. Važ si mne, šetři mne!“

Součástí **novodobé historie je tradiční Slavnost na Četově skalce**. Jde o den plný her, muziky a dobré nálady. Slavnost navštěvují převážně rodiny s dětmi. Součástí je i hledání „zlatého kapradí“. Pokud se dle pověstí tohoto místa v předvečer Svatojánské noci utrhne kapradí, splní se všechna přání.

Veřejnosti se les představuje ze strany, která pro obyvatele měst není úplně typická. Jedná se o nenásilnou formu vzdělávání, kde si každý najde co ho zajímá.

Ekologicky citlivá praxe

Šedý ordovický křemeneč je velmi pevný a trvanlivý kámen. Těžil se v několika lomech v blízkém okolí a využíval se pro stavbu cest jako štěrk. Po zastavení těžby v kamenolomu Podhůra bylo toto místo používáno k ukládání různých odpadů. Od roku 1992 se zde ukládají pouze inertní materiály – tzn. stavební sutě, hlína atd. Další užívání skládky bylo povoleno roku 1999. Životnost skládky se odhaduje na 25 let a přepokládá se, že pojme 67 185 m³ nevyužitelného odpadu. Po skončení provozu bude skládka rekultivována.

LESNÍ PEDAGOGIKA

Další velmi významnou funkcí v rekreačních lesích je vzdělávání široké veřejnosti. Je realizována formou **LESNÍ PEDAGOGIKY**.

Foto č.4 - lesní pedagogika v terénu s dětmi – 2008

V lesích na Podhůře se snažíme lidem přiblížit ekologii v praxi. Tuto praxi provádíme v rámci lesní pedagogiky, kde se dětem i široké veřejnosti snažíme vštípit základní informace o hospodaření v lesích.

Environmentally Sustainable Project Awards 2009

Nedílnou součástí lesní pedagogiky je ekologická výchova, která probíhá formou her a zážitkového učení. Jde nám hlavně o prožitky, které si účastníci odnášejí s sebou. Lesní pedagogika byla s Podhůrou spjatá už v roce 2006. Okolní školy využívají možnost naučit děti něčemu jinému, co při procházce lesem nevnímají. Děti a žáci si tak mohou les ohmatat a očichat. Program přizpůsobujeme věku, vzdělání a zájmu účastníků.

V rámci péče o životní prostředí, zachování biodiverzity a rozvoje tohoto území, je v lesích pravidelně vykonávána praxe Střední školou zemědělskou a Vyšší odbornou školou v Chrudim se zaměřením na ekologii. Studenti pomáhají s úklidem lesa na Podhůře, vyřezávají plevelné dřeviny, provádějí drobné terénní úpravy a vysazují stromky.

Cílem praxe je přiblížit mladým lidem důležité složky v tvorbě krajiny a naučit je kladnému vztahu k okolnímu životnímu prostředí. Touto praxí získávají potřebné znalosti a zkušenosti pro svou další práci.

Udržitelnost komunity

Město Chrudim, které realizuje projekt Zdravé město a místní Agendu 21 zapojuje veřejnost do rozvoje města. Při plánovaném rozvoji „Rekreačních lesů Podhůra“ jsme vycházeli z územního plánu, ze schváleného Strategického plánu rozvoje města Chrudim a schválené koncepce cestovního ruchu. Pro veřejnost byl připraven kulatý stůl na téma „Rekreační lesy Na Podhůře – jejich stav a rozvoj“. Své připomínky a náměty mohli občané sdělit i na veřejném projednání Zdravého města a místní Agendy 21, které bylo zaměřeno na rozvoj města ve všech jeho oblastech. Na základě těchto podnětů a připomínek byl zpracován projekt, který tyto podněty zohlednil.

V rámci spolupráce s obyvateli města, dobrovolníky a neziskovými organizacemi se snažíme zapojit obyvatele do využívání a rozvoje projektu.

1.6.2009 jsme otevřeli **Lanový park Podhůra**, který slouží veřejnosti pro aktivní odpočinek. Jde o jedinečný adrenalinový zážitek pro celou rodinu.

Lanový park je složen z několika částí. První je dětský lanový park, kde je připraveno 5 překážek o délce 23m. Druhou částí je lanový park pro dospělé, kde lze využít dva okruhy dle obtížnosti. Je zde připraveno 20 překážek a délka činí 220m ve výšce od 10m do 3m.

Poslední částí je lanovka končící na Čertově skalce o délce 30m.

Foto č.5 - dětský lanový park – 2009

Environmentally Sustainable Project Awards 2009

Lanový park se podařilo zakomponovat do krajiny, tak že nevznikly žádné markantní rozdíly oproti krajině před výstavbou parku. Lana jsou připevněna na stromech, kde díky ochranám nedochází k poškození kmene stromu. Použitý materiál je s okolním prostředím v symbióze. Dochází zde ke spojení člověka s přírodou velmi nenásilnou formou, která je přirozená jak pro člověka, tak pro přírodu. Lanový park je v centru rekreačních lesů, kde je svou polohou přístupný všem, navazuje na poničenou rozhledu Bára a blízký obslužný domek, kde je možné se občerstvit.

Lanový park je adrenalinový zážitek, kde si mohou návštěvníci vyzkoušet svoji fyzickou sílu a sportovního ducha. Při zdolávání lanového parku je důležitá koncentrace, fyzická zdatnost a schopnost přemoci samu sebe.

Foto č.6 - lanový park pro dospělé – 2009

Ve vzdálenosti 300 m od Lanového parku je vystavěna **venkovní tělocvična pro dospělé**. I zde je patrná souhra s přírodou. Jako podloží tělocvičny byla využita mulčovací kůra, která připomíná podloží v lese. Konkrétní prvky tělocvičny jsou z dřevěných kůlu a ocelových tyčí, které slouží pro uchopení u každého cviku. Tělocvičnu pro dospělé tvoří 6 prvků, které slouží pro zvyšování tělesné zdatnosti a fyzické kondice dospělých (překážkový běh, hrazda, bradla, skok do výšky, plošiny pro sedy a lehy a madla pro kliky). V areálu tělocvičny je umístěn i dětský multifunkční prvek pro děti Apollo (horolezecká stěna, sjezděcí tyč, žebříky). Pobyt v této tělocvičně umožňuje její využití současně dospělými i dětmi.

Foto č.7 - venkovní tělocvična pro dospělé – 2009

U tělocvičny je malý altán k posezení a odpočinku. Zde je důležité samozřejmě to, aby zapadla do okolní krajiny a stala se tak přirozenou součástí lesů na Podhůře, tak i funkčnost příslušného nářadí, které plně nahradí stroje v posilovně a navíc ke zdravému pohybu mohou návštěvníci vdechovat i čerstvý vzduch.

Rekreační lesy Na Podhůře se budou moci opět pyšnit i **světovým unikátem – Rozhlednou Bára**. Bohužel se 25.6.2008 krajem prohnalo tornádo třídy F2 a rozhledna Bára spadla. V současné době probíhá stavba kopie této původní Rozhledny Bára. Současná bude o cca 4 m nižší a bude mít betonové základy s posílenou konstrukcí.

Její atypická a unikátní konstrukce tvaru trojbokého komolého jehlanu je ojedinělá nejen v Evropě, ale pravděpodobně i na celém světě. Lehká a vzdušná konstrukce rozhledny je vyrobena z modřínového a dubového dřeva, které pochází z chrudimských městských lesů. Na stavbu bude použito 95 m³ dřeva z modřínu a 5 m³ dřeva dubového. Modřínová prkna jsou složena do tvaru zužujícího se jehlanu, mezi ně tesaři vkládají čtvercové prokládky vyrobené z latí. Vrchní část věže dosahuje výšky 10 metrů a její upevnění na stavbu budou provádět horolezci a speciální jeřáb. Věž bude stát v letištním koridoru, a proto bude opatřena signálním světlem – ve dne bílým, v noci červeným. Vedle rozhledny je stejnou technologií duté hráně postaven dřevěný obslužný domek, jenž slouží jako zázemí pro obsluhu rozhledny a prodejna s občerstvením. Životnost obou originálních staveb odhaduje autor stavby minimálně na 40 let.

BÁRA
ROZHLEDNA • BÁRA

REKREAČNÍ LESY PODHŮRA

SVĚTOVÝ UNIKÁT

Rozhledna Bára se nachází v lesích města Chrudimě, v komplexu rekreačních lesů Podhůra. Atypická a unikátní konstrukce tvaru trojbokého komolého jehlanu je díle autora rozhledny, architekta Martina Rajniše, ojedinelá nejen v Evropě, ale pravděpodobně i na celém světě.

Lehká a vzdušná konstrukce rozhledny je vyrobena z modřínového a dubového dřeva, které pochází z chrudimských městských lesů. Na stavbu bylo použito 95 m³ dřeva z modřinu a 5 m³ dřeva dubového.

Modřínová prkna jsou složena do tvaru zužujícího se jehlanu, mezi ně vložili tenké červecové prokládky vyrobené z latí. Vnitřní část věže dosahuje výšky 10 m a upevňovali ji na stavbu horolezci a speciální jeřáb. Věž stojí v letátním koridoru, a proto je opatřena signálními světlem – ve dne bílým, v noci červeným.

Vedle rozhledny je stejnou technologií duté hráně postaven dřevěný obslužný domek, jenž bude sloužit jako zázemí pro obsluhu rozhledny a prodejna a občerstvení.

Životnost obou originálních staveb odhaduje autor stavby minimálně na 40 let.

KONSTRUKCE ROZHLEDNY BÁRA

Noanou konstrukci tvoří komolý trojboký jehlan vykládaný z modřínových prken 25 x 180 mm, délky 5 m. Základový rovnostranný trojúhelník je o rozměrech 13,8 x 13,8 x 13,8 m. Komolý jehlan má 98 vrstev a osovou rotačí 186 mm.

Celková výška rozhledny včetně žerdi a překážkovým návěstidlem je 29,8 m, vrchol dřevěné konstrukce rozhledny činí 26 m nad zemí. Vyhlídková plošina je ve výšce 16,95 m a má tvar rovnostranného trojúhelníku 5 x 5 m. Rozhlednu ukotvuje trojrožňový lan o průměru 10 mm se závažími. Lana báží přes vělečky do hran nosného jehlanu, kde je na tahové zatížení dimenzovaný gabionový základ.

Do konstrukce rozhledny je zavěšeno válcové dřevěné schodiště s 78 dubovými schody. Stupně schodiště jsou tvořeny z dvojice trojúhelníkových profilů Φ 30 mm, svakovaných latěmi. Střední vřeten tvoří závitové tyče o průměru 20 mm.

OBSLUŽNÝ DOMEK S OBČERSTVENÍM

Pro stavbu domku byl použit záměrně podobný stavební systém jako u konstrukce rozhledny. Proti nepříznivému počasí jsou návštěvníci chráněni skleněnou střechou a vnějším stíněním.

Znění provozního řádu a provozní doba se nachází v obslužném domku a u vstupu do rozhledny.

Přírodní útvar Čertova skalka není součástí areálu rozhledny, vstup výhradně na vlastní riziko a nebezpečí.

Území je pod dohledem kamer Městské policie Chrudim.

ZÁKLADNÍ INFORMACE

GPS souřadnice středu rozhledny:
49°54'58,65428"N, 15°46'46,38066"E

výšková kóta založení: 346,5 m.n.m.
celková výška rozhledny: 29,8 m
výška vyhlídkové plošiny: 16,95 m

**MĚSTSKÉ LESY
CHRUĐIM, s. r. o.**

www.lesychrudim.cz

REALIZACE:

Průběh:	2007
Realizace:	květen 2008
Projektant:	e-MRÁK s.r.o.
Architektonický tým:	prof.ing.arch. Martin Rajniš, m.a. Martin Kloda, MgA. David Kubík ing.arch. Jan Mach
Investor:	Město Chrudim, Mgr. Petr Razimšák, Ing. Petr Pociha, Hana Komárková
Stavebník:	Městské lesy Chrudim, s.r.o., Ing. Zdeněk Odránska
Generální dodavatel:	e-MRÁK s.r.o.
Dodavatel vnitřní stavby:	MgA. Václav Horovský
Inženýring, techn. zapojení:	Václav Tajovský
Dodavatel technologických částí: PRVNÍ STAVEBNÍ CHRUĐIM a.s., Josef Šustř	

Foto č.8 - propagační materiál k rozhledně Báře – 2009

Na ploše u rozhledny je již dětské hřiště, v plánu je její další úprava – přeložení oplocení bývalého lomu, úprava terénu a zatravnění. Zázemí rozhledny bude sloužit i k zajišťování vzdělávacích akcí (lesní pedagogice).

Foto č.9 - obslužný domek spolu s rozhlednou Bára – 2008

Foto č.10 - slavnostní otevření rozhledny – 2008

Celým areálem „Rekreačních lesů Na Podhůře“ prochází „**Naučná lesní stezka**“. Ta má 6 zastavení, kde u každého z nich je umístěna informační tabule.

Lesní stezka Podhůra prochází chrudimskými lesy. Vede po okruhu, který je vyznačen směrovkami s názvem stezky. Směrovky jsou doplněny turistickými značkami. Délka stezky je 3 km. Na stezce najdete 6 informačních panelů, které popisují život v lese:

První z nich je zaměřena **na historii a současnost Čertovy skalky**, geologii a odpadové hospodářství. Zde je umístěno odpočinkové místo a dětská tělocvična v přírodě.

Druhá zastávka, Kosova seč, popisuje **přirozenou obnovu lesa a jeho lesních porostů**.

Obnova lesa je nahrazení starého (mýtného) porostu porostem novým. Cílem obnovy lesa je vytvoření stabilního, smíšeného lesa. Dále je zde vysvětlena podstata přirozené a umělé obnovy lesa.

V našich lesích je využívána i kombinovaná obnova lesa jako nejlepší způsob, kdy se umělá a přirozená obnova spolu doplňují.

Veřejnost zde může získat informace o porostní druhové skladbě (všimá si zastoupení botanických druhů dřevin v porostu) a porostní skladbě věkové (všimá si věku stromů nebo dřevin v porostu).

Třetí zastávka je věnována **lesní studánce, koloběhu vody v přírodě, lesu a povodním a užitečným (mimoprodukčním) funkcím lesa**.

Stanoviště popisuje i rozdělení zásob vody na zemi a věnuje se užitečným (mimoprodukčním) funkcím lesa. Tyto funkce mnohonásobně převyšují produkční funkci lesa. Jde o klimatickou, vodohospodářskou, půdoochrannou, zdravotní a hygienickou a rekreační funkci lesa.

Čtvrtá zastávka popisuje **vztah člověka a lesa**. Zaměřuje se na lesnictví, hlavní zásady hospodaření v lesích a kategorie lesa.

Podle převládající funkce se lesy dle lesního zákona rozdělují do 3 kategorií:

- lesy ochranné (na mimořádně nepříznivých stanovištích nebo vysokohorské lesy) v ČR 3,1 % rozlohy všech lesů (údaje z roku 2004)
- lesy zvláštního určení (kdy pro podporu některé z funkcí je potřeba upravit hospodaření v lese – např. rekreace, výzkum, ochrany přírody (např. území národních parků), atd. - rozloha 21,6
- lesy hospodářské 75,3 % - zákon řeší jednoduše – jsou to všechny lesy, které nejsou lesy ochrannými nebo lesy zvláštního určení

Jednou z nejdůležitějších funkcí našich lesů je pro nás i **produkce dřevní hmoty, co by obnovitelného zdroje**.

Aby byla zajištěna nepřetržitá existence lesního ekosystému, musíme vytěžit méně, nebo maximálně stejně dřevní hmoty, než kolik přiroste. Z lesů města Chrudimě je možno dle platného lesního hospodářského plánu těžit 3 400 m³ ročně, v roce 2005 bylo ale vytěženo pouze 2627 m³.

Význam produkce dřevní hmoty jakožto obnovitelného zdroje bude neustále vzrůstat. Na tomto stanovišti je umístěno druhé odpočinkové místo – altánek s odpočívadlem.

Pátá zastávka je věnována **dějinám lesa jako celku**, jeho historickému vývoji.

Šestá zastávka s názvem **Chrudimský les** je věnována zvěři, myslivosti a lovectví. V lesích žijí původní druhy zvěře (srnčí zvěř, zajíc, divoké prase). Zde je také pro návštěvníky připraveno odpočinkové místo.

Na každé zastávce je pro návštěvníky připravena otázka, jejíž řešení si mohou ověřit na následující zastávce.

Plánování do budoucna

Naší strategií do budoucna je zachovat stejný ráz krajiny, tak jak ji známe a co nejvíce jí přiblížit návštěvníkům. Do budoucna bychom rádi Rekreační lesy na Podhůře prezentovali jako místo odpočinku jak jednotlivců, tak celých skupin a těm přirozenou formou vstúpili ekologickou výchovu a lesní pedagogiku. Rádi bychom, aby naše práce v rekreačních lesích Podhůra, byla přínosem pro další generace a lesy na Podhůře tak dál plnily účel lesů příměstských určených k rekreaci a odpočinku.

V blízké budoucnosti by se měli Rekreační lesy Podhůra **propojit s městem Chrudim cyklostezkou**. V jednání je několik variant. V současnou chvíli dochází k výkupu parcel, aby mohla být zahájena realizace. Prakticky současně dojde k realizaci parkoviště. Realizace je ve fázi zadávání projektové dokumentace.

Součástí projektu je i **využití plochy invertní plochy skládky**. Ta bude rekultivována. Tím dojde k začlenění skládky a vytvoření nového stanoviště. V tělese skládky se nachází břeh křídového moře, které bude odkryto a zpřístupněno.

Návštěvníkům budou k dispozici panely s informacemi o vzniku a původu této památky. Do budoucna se počítá s dalším rozšířením sportoviště – výstavba horolezecké stěny a cyklodráhy.

V plánu po rekultivaci skládky jsou terénní úpravy, výstavba sportovišť, osázení původními dřevinami, aby zde došlo k přirozenému začlenění do okolní krajiny. Pro obyvatelstvo se zde plánuje možnost pikniků, garden party a využití výpůjčky společenských her.

U parkoviště (bývalé restauraci Kometa) by mělo být informační centrum, které bude sloužit pro poskytování informací a hlavně vzdělávání návštěvníků. Cílem vzdělávacího a školícího centra je především výchova mladé generace k ekologickému myšlení a chování ve vazbě na kulturní a přírodní hodnoty území, Chráněné krajinné oblasti, ochranu přírody, historii území – Státní památková péče apod.

Náměty, které jsou dané pro možnost rozsáhlé činnosti centra jsou následující - praktická lesní pedagogika pro frekventanty základních, středních, případně vysokých škol:

- praktická ukázka rostlin, živočichů, geomorfologie Železných hor,
- prezentace obnovitelných zdrojů energií – praktické ukázky včetně využití dřevní hmoty – např. „Dřevo – materiál třetího tisíciletí – ukázky
- posílání lesnictví
- péče o zvěř
- chov domácích zvířat, péče o ně

Cílem Vzdělávacího a školícího centra je i možnost pořádání vícedenních vzdělávacích programů s jednoduchým ubytováním pro cca 30 účastníků.

Provozování komplexu „Rekreační lesy Podhůra“ je dalším krokem v pokračování cílevědomého zvyšování významu území rekreačních lesů Podhůra a v rozvoji vzdělávacích, rekreačních, sportovních a dalších aktivit v tomto překrásném a pro návštěvníky velmi atraktivním území.

